

Mål C-734/22**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i rättegångsreglerna för domstolen****Datum för ingivande:**

29 november 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Oberster Gerichtshof

Datum för beslutet att inhämta förhandsavgörande:

17 oktober 2022

Klagande:

Republiken Österrike, företrädd av Finanzprokuratur

Motpart:

GM

Saken i målet vid den nationella domstolen

Arealrelaterat stöd för miljövänligt jordbruk, som beviljas sökandena genom privaträttsliga kontrakt, vilka innebär fleråriga åtaganden – Kontroller på plats – Bristande efterlevnad av villkoren för stödberättigande – Preskription av återkravsfordringar – Preskriptionsavbrott genom utomrättsliga krav på betalning?

Saken och rättslig grund i begäran om förhandsavgörande

Tolkning av artikel 3 i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95, artikel 267 FEUF

Den nationella domstolens frågor

1. Ska artikel 3 rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, EGT L 312/1 av den 23 december 1995, tillämpas direkt på sådana krav, med vilka Republiken Österrike på privaträttslig väg återkräver stöd som har beviljats

sökandena i form av kontrakt inom ramen för ett program som är en åtgärd för miljövänligt jordbruk enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) (EUT L 277, 21.10.2005, s. 1), på grund av att stödmottagaren inte har fullgjort sina kontraktuella skyldigheter?

2. Om den första frågan besvaras jakande, ska artikel 3.1 tredje stycket i den i första frågan nämnda förordningen tolkas på så sätt att en sådan åtgärd som har till syfte att utreda eller beivra en oegentlighet, vilken avbryter preskriptionstiden, även kan anses vara vidtagen när den som lämnat stödet efter det första utomrättsliga kravbrevet gällande en återbetalningsfordran, på nytt, eventuellt även upprepade gånger, uppmanar mottagaren av stödet att betala och påminner om betalningskravet utan inblandning av en domstol, istället för att väcka talan om återkravet i domstol?

3. Om den första frågan besvaras nekande, är vad gäller de i första frågan beskrivna återkravsfordringarna tillämpningen av en preskriptionstid om trettio år, så som den föreskrivs i nationell civilrätt, förenlig med unionsrätten, och då särskilt med proportionalitetsprincipen?

Anförda unionsrättsliga bestämmelser

Artikel 1 och artikel 3 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

Anförda nationella bestämmelser

1336, 1478 och 1489 §§ ABGB (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, Österrikes civillag)

Sonderrichtlinie des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (BMLFUW) für das Österreichische Programm zur Förderung einer umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft (SRL-ÖPUL 2007) (Särskilt direktiv av departementet för jord- och skogsbruk, miljö och vattenbruk för det österrikiska programmet att främja miljövänligt och extensivt jordbruk som skyddar den naturliga livsmiljön).

Kort framställning av de faktiska omständigheterna och förfarandet

- 1 Klaganden, Republiken Österrike (nedan kallad Österrike), erbjöd det österrikiska programmet för miljövänligt jordbruk (ÖPUL) 2007 under den i målet aktuella perioden (under åren 2007 till 2013) som en åtgärd för miljövänligt jordbruk enligt rådets förordning nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Programmet finansierades tillsammans med Europeiska unionen.

Programmet förvaltades av Agrarmarkt Austria GmbH (AMA) i Österrikes namn och för Österrikes räkning.

- 2 Stödet beviljades i form av kontrakt med stödsökandena. Inom ramen för ÖPUL beviljades arealrelaterat stöd för miljövänligt jordbruk. Som motprestation accepterade sökandena fleråriga åtaganden.
- 3 Motparten (nedan kallad GM) deltog som lantbrukare i ÖPUL under den sjuåriga perioden 2007-2013. Efter att kontroller på plats hade genomförts den 5 och 9 december 2013 samt den 9 januari 2014 krävde Österrike att det stöd som hade beviljats för åren 2008 till 2010 och 2012 till 2013, motsvarande det yrkade beloppet om 44 751,58 euro, skulle betalas tillbaka med anledning av påstådda avvikelser mellan de arealer som angivits in ansökan och de faktiskt stödberättigade arealerna. Om de arealer som ansökningarna gällde inte längre kvalificerade för stöd (avförda arealer) avseende åren 2012 och 2013, men redan hade tagits med i ÖPUL under tidigare år, bedömdes detta utgöra ett åsidosättande av den sjuåriga kontraktperioden. Därför återkrävdes även det stöd som hade beviljats för åren 2008 till 2012 vad avsåg de avförda arealerna. AMA översände både en kontrollrapport och meddelanden om återkrav av den 26 mars 2014 och den 26 juni 2014 till GM. Efter det fick han betalningspåminnelser, daterade den 11 maj 2015 (som tillställdes honom den 12 maj 2015), den 12 november 2015 (som tillställdes honom den 16 november 2015) och en anmaning med hot om rättsliga åtgärder den 16 december 2015 (som tillställdes honom den 22 december 2015). Österrike begärde genom sitt överklagande den 26 april 2019 en betalning om 44 751,58 euro med tillägg för årliga räntor om respektive gällande basränta från och med den 30 april 2014 ökad med 2,880 procent.
- 4 Domstolen i första instans, Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (regionala domstolen för civilmål i Wien) begränsade saken i processen till att endast omfatta frågan om preskription och fastställde genom deldom av den 21 december 2020 att den aktuella fordringen inte hade preskriberats. Rätten ansåg att artikel 3 i förordning 2988/95 var tillämplig på alla aktuella fordringar. Den fyraåriga preskriptionstiden hade börjat löpa den 1 januari 2014 och blivit avbruten genom meddelandena om återkrav och betalningspåminnelserna, varför fordringarna inte hade preskriberats.
- 5 Domstolen i andra instans, Oberlandesgericht Wien, biföll den 20 september 2021 MG:s överklagande och avvisade Österrikes stämningsansökan på grund av preskription. Detta motiverades med att förordning 2988/95 inte går att tillämpa på civilrättsliga fordringar. Det är den nationella österrikiska civilrättsliga preskriptionsrätten som ska tillämpas. Fordringarna ansågs vara preskriberade i enlighet med 1489 § ABGB.
- 6 Högsta domstolen ska nu besluta om vad som anförts i Österrikes överklagande, i vilket i första hand yrkas att förstainstansdomstolens dom ska fastställas. I andra hand yrkas ogiltigförklaring.

Parternas huvudsakliga argumentation i första instans

- 7 Österrike anför att SRL-ÖPUL 2007 i huvudsak styrs av EU-förordningar. Direkt tillämpliga föreskrifter om omfattningen av beloppsnedsättningar respektive återkrav vid avvikelser hänförliga till arealer finns i artikel 16 i kommissionens förordning (EU) nr 65/2011 av den 27 januari 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 vad gäller kontroller och tvärvillkor i samband med stöd för landsbygdsutveckling. Denna förordning hänvisar även till direktiv från det integrerade administrations- och kontrollsystemet (IACS). I enlighet med artikel 39.3 jämförd med artikel 88.4 i förordning nr (EG) 1698/2005 ska hela det under kontraktstiden beviljade stödet återbetalas när åtagandena inte fullföljts under den fleråriga kontraktperioden.
- 8 Österrike anför att den fyraåriga preskriptionstiden enligt artikel 3.1 i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 har börjat löpa efter slutet av kontraktperioden den 1 januari 2014. Den har avbrutits genom de av AMA vidtagna anmaningsåtgärderna, närmare bestämt genom att kontrollrapporten och meddelandena om återkrav tillställdes GM samt genom betalningspåminnelserna. I och med det har nya preskriptionstider påbörjats. Fordringarna är därför inte preskriberade. Därutöver står det medlemsstaterna enligt artikel 3.3 i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 fritt att besluta om en längre preskriptionstid. Vissa av återkraven ska enligt österrikisk civilrätt betraktas som obehörig vinst. Mot denna bakgrund ska den trettioåriga preskriptionstiden enligt 1478 § ABGB tillämpas. Förpliktelsen att betala ränta enligt punkten 1.12.2.5. SRL-ÖPUL 2007 grundar sig på artikel 5.1 i förordning (EU) nr 65/2011, vilket medför att preskriptionstiderna enligt artikel 3 i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 även tillämpas på ränteanspråk.
- 9 GM yrkar att överklagandet ska avvisas. Han invänder (bland annat) att fordringarna har preskriberats. I punkten 1.12. SRL-ÖPUL 2007 föreskrivs inga egna preskriptionstider, vilket innebär att man i detta avseende måste använda sig av andra rättskällor. Han beskriver återkraven som kontraktsrättsliga påföljder i den mening som avses i 1336 § ABGB. På sådana tillämpas enligt 1489 § ABGB en preskriptionstid om tre år från och med dagen då den som lidit skada fått kännedom om skadan och skadevällaren. Preskriptionstiden börjar löpa senast vid tidpunkten för meddelandena om återkrav av den 26 mars 2014 och den 26 juni 2014, varför fordringen vid tidpunkten för ingivandet av stämningsansökan redan var preskriberad. Förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 kan inte tillämpas eftersom den endast omfattar krav som följs up med offentlighetsliga medel. Även om förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 skulle tillämpas kan inte omständigheten att kontrollrapporten, meddelandena om återkrav och betalningspåminnelserna tillställdes honom betraktas vara sådana åtgärder som har till syfte att utreda eller beivra en oegentlighet som avbryter preskriptionstiden.

Kort framställning om grunderna för begäran om förhandsavgörande

- 10 Avseende den första frågan: Frågan om huruvida artikel 3 i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 är direkt tillämplig är av avgörande betydelse för bedömningen i det aktuella målet. Om artikel 3 i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 är direkt tillämplig på bedömningen av huruvida de anspråk som gjorts gällande är preskriberade, skulle detta vara ett hinder för MG att åberopa den kortare treåriga preskriptionstiden som föreskrivs i 1489 § AGBG. Österrike i sin tur skulle inte kunna åberopa den trettioåriga preskriptionstiden enligt 1478 § AGBG, därför att proportionalitetsprincipen, i samband med att medlemsstaterna genomför den möjlighet som de har enligt artikel 3.3 i förordning nr 2988/95, utgör ett hinder för att en trettioårig preskriptionstid tillämpas i tvister om återkrav med anledning av obehörigen mottaget stöd (EU-domstolens dom av den 5 maj 2011, C-201/10 och C-202/10, Ze Fu Fleischhandel och Vion Trading, EU:C:2011:282, punkt 47).
- 11 Avseende den andra frågan: Den andra frågan i begäran om förhandsavgörande syftar till att klarlägga om en bidragsgivare, när det gäller privaträttsligt utformade subventioner, som redan avslutat sina utredningar och som har gjort sina återkrav till bidragsmottagaren utomrättsligt gällande, genom betalningspåminnelser kan uppnå ett preskriptionsavbrott och därmed – inom ramen för den absoluta fristen i artikel 3.1 fjärde stycket i förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 – kan uppnå en förlängning av preskriptionstiden, fastän det förhållandet att det behövs längre tid för att utreda de faktiska omständigheterna inte hindrar att anspråken görs gällande i en domstolsprocess.
- 12 Avseende den tredje frågan: EU-domstolen har konkret vad gäller ÖPUL slagit fast att inget talar emot att Republiken Österrike genomför de nationella bidragsprogrammen med hjälp av privaträttsliga konstruktioner som exempelvis kontrakt, under förutsättning att det inte är reglerat i unionsrätten. Men tillämpningen av sådana nationella författningar får inte inverka negativt på unionsrättens räckvidd och verkan (EU-domstolens dom av den 19 september 2002, C-336/00, Martin Huber, EU:C:2002:509, punkt 61 och följande punkter). Den tredje frågan syftar till att klarlägga huruvida preskriptionstiderna i nationell rätt ska prövas mot den unionsrättsliga proportionalitetsprincipen i fråga om ett nationellt program som är en miljöåtgärd på jordbruksområdet enligt förordning (EG) nr 1698/2005 och som förvaltas inom ramen för en privaträttslig konstruktion.